

Heinolan ulkoiluolosuhteiden asukaskysely 2010 Tulokset

24.11.2010

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	3
1 VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT	4
2 ULKOILUTOTTUMUKSET.....	6
2.1 Ulkoilu- ja liikunta-aktiivisuus.....	6
2.2 Ulkoilulajit	6
2.3 Ulkoilua rajoittavat tekijät	7
3 ULKOILUPAIKAT	8
3.1 Ulkoilupaikkojen käyttö	8
3.2 Ulkoilupaikan valinta.....	9
3.3 Ulkoilupaikkojen saavutettavuus.....	9
4 HEINOLAN ULKOILUPALVELUT	11
5 ULKOILUPAIKKOJEN ARVOSANA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	12
5.1 Ulkoilupaikkojen arvosana	12
5.2 Kohdekohtaiset kehittämistarpeet ja -ehdotukset.....	12
5.2.1 Pyörätiet ja kevyen liikenteen väylät.....	14
5.2.2 Ulkoilureitit: kuntopolut ja -radat, luontopolut ja retkeilyreitit.....	14
5.2.4 Hiihtoladut	14
5.2.5 Matkaluisteluireitti.....	15
5.2.6 Luistelukentät ja kaukalot.....	15
5.2.7 Uimarannat ja avantouintipaikat	15
5.3 Puuttuvat ulkoilupaikat	15
6 HEINOLAN ULKOILUN KEHITTÄMISTARPEET ASUKASKYSELYN PERUSTEELLA.....	16

JOHDANTO

Tämä asukaskysely on osa Heinolassa elokuun alussa 2010 alkanutta Suomen ulkoilumahdollisuuksien katselmus (Sulka II) -hanketta. Suomen Latu aloitti syyskuussa 2009 valtakunnallisen Suomen ulkoilumahdollisuuksien katselmus (Sulka II) -hankkeen, jossa tavoitteena on selvittää 15 suomalaisessa kunnassa ulkoilu- ja virkistymamahdollisuuksien nykytila ja tulevaisuuden kehittämistarpeet. Vuosina 2009–2011 toteutettava hanke toimii 10 -vuotisseurantaselvityksenä vuosina 1998–2000 toteutetulle Sulka I -hankkeelle, jossa selvitettiin yli 400 kunnan ulkoilumahdollisuudet. Tavoitteena on levittää tieto hankkeen tuloksista ja kerätyistä hyvistä käytännöistä ja toimintamalleista myös kaikille Suomen kunnille hankkeen loppupuolella. Hanketta rahoittavat Opetusministeriö ja Suomen Latu.

Heinola toimii yhtenä hankkeen hankekunnista. Heinolassa asukaskyselyn tuloksia käytetään osana kunnassa tehtävää Heinolan ulkoilumahdollisuuksien nykytilan selvitystä. Yhteensä Heinolan asukaskyselyyn vastasi 108 asukasta. Tämä on 0,52 prosenttia Heinolan väestöstä. Heinolassa oli vuoden 2009 lopussa 20 540 asukasta.

Asukaskysely oli avoimena Heinolan kaupungin kotisivuilla 1.9. – 1.10.2010 välisen ajan. Asukaskysely oli suunnattu kaikille yli 12 -vuotiaille heinolalaisille. Asukaskyselystä tiedotettiin aktiivisesti paikallisessa mediassa ja kunnan kotisivuilla. Lisäksi vastausten saamiseksi pyydettiin sähköpostitse paikallisia yhdistyksiä vastaamaan kyselyyn sekä tiedottamaan kyselystä jäsenistölleen. Asukaskyselyn yhteydessä myös arvottiin erilaisia ulkoiluun liittyviä tuotteita. Voittajille on ilmoitettu voitosta henkilökohtaisesti.

Asukaskyselyn avulla kartoitettiin sekä heinolalaisten henkilökohtaisia ulkoiluun liittyviä tottumuksia että ulkoilun olosuhteisiin liittyviä tekijöitä asukkaiden kokemana. Asukkaan omaan käyttäytymiseen liittyen kartoitettiin ulkoilun määrää, heidän harrastamiaan ulkoilulajeja, ulkoilun esteitä sekä ulkoilupaikan valintaan vaikuttavia tekijöitä. Olosuhteiden näkökulmasta kartoitettiin asukkaiden ulkoilupaikkojen käyttöä, ulkoilupaikkojen saavutettavuutta sekä asukkaiden arvioita ulkoiluolosuhteiden nykytilasta ja kehittämistarpeista. Asukkaat saivat myös antaa arvosanan Heinolan ulkoiluolosuhteille. Asukaskyselyn tulosten avulla halutaan kehittää Heinolan ulkoiluolosuhteita. Tähän raporttiin on kerätty tärkeimmät tulokset ja Heinolan kaupungille toimitetaan koko aineisto mahdollisia jatkoanalyysjä varten.

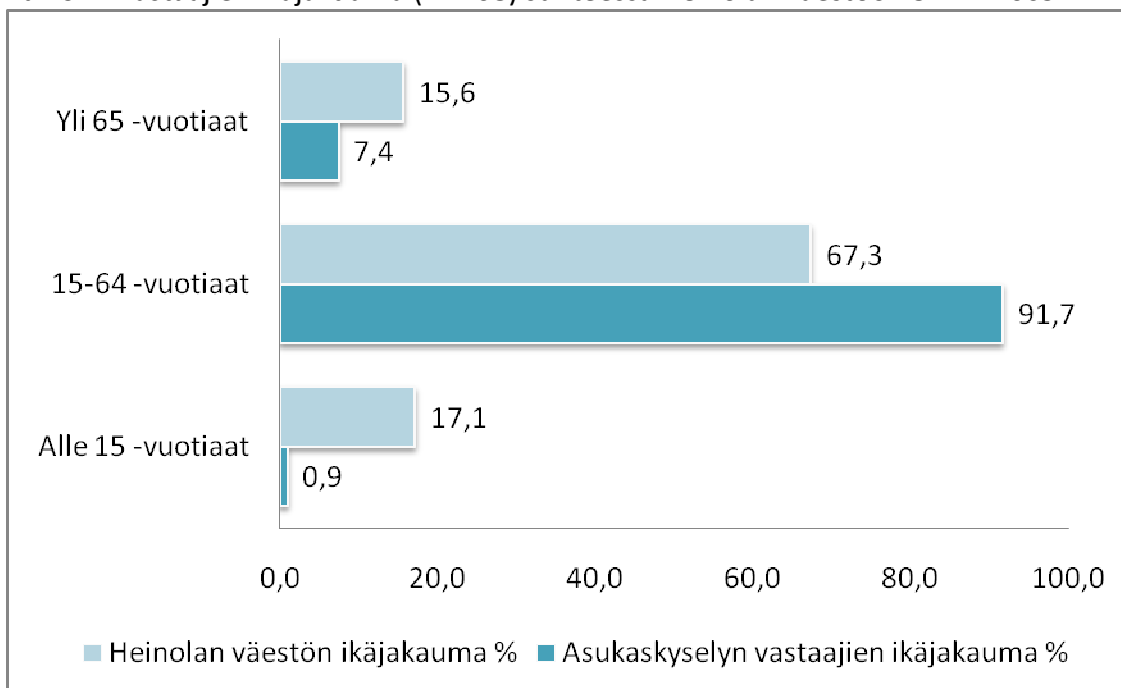
Asukaskyselyn aineisto on analysoitu Webropol- ja Excel -perustyökaluilla. Insight -työkalun avulla on etsitty riippuvuuksia aineiston eri muuttujien väliltä. Koska asukaskysely sisälsi avoimia kysymyksiä muun muassa kehittämissuhteista, analysoitiin aineistoa Text Mining -työkalulla, joka etsii sanaryppäistä yleisimmät sanat, luo sanapilviä tai sanakarttoja. Asukaskyselyn tulokset on analysoinut ja raportin kirjoittanut Sulka II -hankkeen projektikoordinaattori Eveliina Nygren.

1 VASTAAJIEN TAUSTATIEDOT

Asukaskyselyn vastaajista 0,9 prosenttia oli alle 15 -vuotiaita, yhteensä 91,7 prosenttia työikäisiä eli 15–64 -vuotiaita ja yhteensä 7,4 prosenttia yli 65 -vuotiaita. Juuri eläköityvien tai eläkkeelle jäävien 65–74 -vuotiaiden ikäluokka on kohtuullisen hyvin edustettuina kyselyssä: 7,4 prosenttia vastaajista oli juuri tätä ikäluokkaa. Vanhin vastaaja asukaskyselyssä oli 74 -vuotias.

Suhteutettuna Heinolan väestörakenteeseen korostuu vastauksissa työikäisen väestön mielipide (Kuvio 1). Tästä kertoo myös vastaajien pääasiallinen toiminta. Vastaajista noin 79 prosenttia on työelämässä joko yrittäjänä, toimihenkilönä tai työntekijänä. Opiskelijoita tai koululaisia vastaajista on 2,8 prosenttia ja työttömiä tai lomautettuja 4,7 prosenttia. Heinolan työttömyysprosentti oli vuoden 2009 lopussa 11,9 prosenttia (Tilastokeskus 1/2009). Eläkkeellä vastaajista oli noin 7,5 prosenttia siinä missä Heinolan väestössä eläkeikäisen väestön osuus (yli 64 -vuotiaat) oli vuoden 2009 lopulla noin 22,7 prosenttia. Tämä on odotettu tulos tehtäessä sähköistä kyselyä. Hankkeen tutkimusekonomisista syistä kysely toteutettiin sähköisenä.

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma (N=108) suhteessa Heinolan väestöön 31.12.2009.

Asukkailta kysyttiin taustatietona myös heidän asumistilannettaan. Vastaajista noin 52 prosenttia on lapsiperheitä. Kahden aikuisen lapsettomia talouksia oli noin 24 prosenttia vastaajista. Sinkkuja eli yhden aikuisen talouksia oli noin 21 prosenttia vastaajista. Vastaajien sukupuolta tarkasteltaessa, olivat naiset miehiä enemmän edustettuina asukaskyselyssä sekä suhteutettuna Heinolan väestöön: vastaajista noin 72 prosenttia oli naisia ja vain 28 prosenttia miehiä (Taulukko 1). Tämän tyyppisissä kyselyissä naiset ovat perinteisesti aktiivisempia vastaamaan, mutta kyseisessä aineistossa naiset ovat yliedustettuina. Asukaskyselyssä kysyttiin myös vastaajan asuinpaikkaa Heinolassa. Vastaajat jakautuvat tasaisesti Heinolan asuinalueille, eniten vastaajia oli Kirkonkylästä ja Jyrängöstä.

Taulukko 1. Vastaajien sukupuoli (N=108) suhteessa Heinolan väestöön 31.12.2009.

	Vastaajien sukupuoli %	Heinolan väestö %
Nainen	71,7	51,4
Mies	28,3	48,6

Tarkasteltaessa vastaajien yhdistysaktiivisuutta, voidaan sanoa kyselyyn vastanneen sekä itsenäisesti liikuntaseuran kuulumatta liikkuvia ja ulkoilevia sekä vastaajia, jotka kuuluvat liikuntaseuraan, liikkuvat seuran vuoroilla tai liikkuvat seuran toiminnan ulkopuolella, mutta kuuluvat seuraan. Kokonaisuudessaan vastaajista liikuntaseuraan kuului 68 prosenttia vastaajista ja liikuntaseuraan kuulumattomia itsenäisesti ulkoilevia ja liikkuvia oli 78,3 prosenttia vastaajista.

2 ULKOILUTOTTUMUKSET

2.1 Ulkoilu- ja liikunta-aktiivisuus

Toteutetussa asukaskyselyssä yhtenä osa-alueena kartoitettiin heinolalaisten ulkoilu- ja liikunta-aktiivisuutta. Ulkoilu määriteltiin kodin pihapiirin ulkopuolella vapaa-ajalla omin lihasvoimin tapahtuvaksi vähintään 15 minuuttia kestäväksi liikkumiseksi ja oleskeluksi. UKK -instituutin terveysliikuntasuosituksen mukaan ihmisen tulisi harrastaa perusliikuntaa yhteensä 3-4 tuntia viikossa jaettuna kaikille viikonpäiville eli vähintään 30 minuuttia päivässä. Yleisesti ottaen ulkoilua ei välttämättä aina mielletä liikunnaksi vaikka se usein sitä onkin. Toiset ulkoilevat liikkuaan ja toiset ulkoilevat esimerkiksi luontoelämysten vuoksi tai siirtyäkseen paikasta toiseen.

Asukaskyselyn vastaajat ulkoilevat verrattain paljon: 46 prosenttia vastaajista ulkoilee päivittäin ja 49 useammin kuin kerran viikossa. Liikuntaa vastaajista harrastaa päivittäin 39 prosenttia ja useamman kerran viikossa 53 prosenttia. Vastaajissa painottuvat aktiiviset ulkoilijat ja liikkujat. Tämä on odotettu tulos: paljon ulkoilupaikkoja käytävillä on myös suurempi halu kehittää olosuhteita ja osallistua asukaskyselyyn. 3 prosenttia vastaajista sanoo ulkoilevansa kerran viikossa ja liikuntaa kerran viikossa sanoo harrastavansa 4 prosenttia vastaajista. Harvemmin kuin kerran viikossa ulkoilee 3 prosenttia vastaajista ja 4 prosenttia vastaajista sanoo harrastavansa liikuntaa harvemmin kuin kerran viikossa. Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan (2009–2010) ”harvemmin” tai ”ei koskaan” -liikkuvien osuus on noin 10 prosenttia suomalaisesta aikuisväestöstä (19–65 -vuotiaat). Tämä on ryhmä, joka tulee huomioida tulevaisuuden yhdyskunta- ja liikuntasuunnittelussa.

2.2 Ulkoilulajit

Asukkailta kysyttiin Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä heidän eniten harrastamia ulkoilulajeja (Taulukko 2). Suosituimpia lajeja vastaajien keskuudessa olivat kävelylenkkeily, hiihto, pyöräily ja juoksulenkkeily. Myös koiran ulkoiluttaminen on suosittua. Muitakin lajeja nimettiin eniten tai toiseksi eniten harrastettujen lajien joukkoon, mutta yksikään jota listassa ei ilmene, ei noussut yli prosentin osuuden eli vastaukset hajaantuivat monien eri ulkoilulajien välille.

Taulukko 2. Heinolalaisten eniten ja toiseksi eniten harrastamat ulkoilulajit yhteensä (N=108).

	Prosenttia vastaajista %
Kävelylenkkeily	27,8
Hiihto	13,9
Pyöräily	11,1
Juoksulenkkeily	10,2
Sauvakävely	10,2
Koiran ulkoiluttaminen	8,3
Avantouinti	2,8
Lasten kanssa ulkoilu	1,9
Metsästys	1,9
Patikointi/Retkeily	1,9

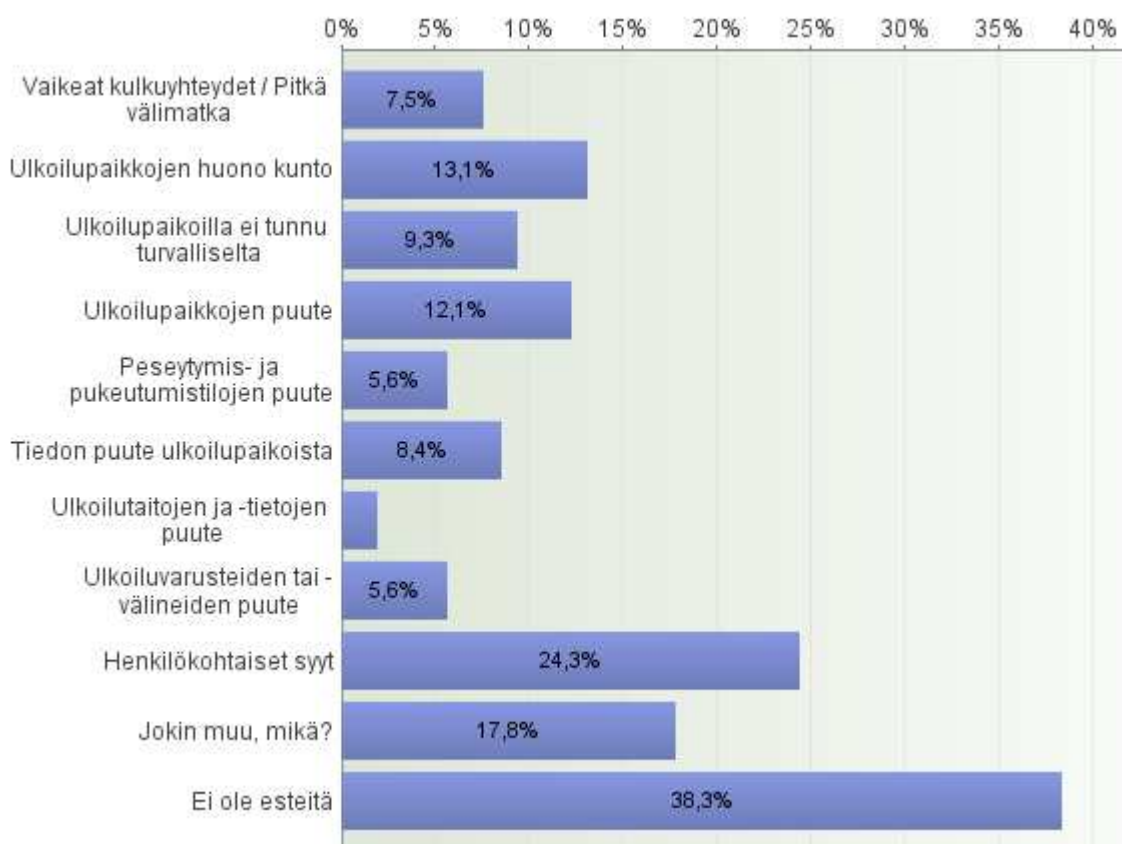
Asukkailta kysyttiin myös lajeja, joita he tulevaisuudessa haluaisivat harrastaa enemmän sekä lumiseen aikaan että sulan maan kaudella. Vastaajat nimesivät 1–3 tärkeintä lajia, joita haluaisivat harrastaa tulevaisuudessa. Lumiseen aikaan noin 34 prosenttia kaikista 35 prosenttia vastauksista oli hiihto. Esiin nousivat myös luistelu (13 prosenttia vastaajista) ja kävelylenkkeily (11 prosenttia vastaajista). Sulan maan kaudella vastaajat haluaisivat tulevaisuudessa harrastaa enemmän kävely- ja juoksulenkkeilyä (14 prosenttia ja 10 prosenttia vastaajista).

2.3 Ulkoilua rajoittavat tekijät

Sulka II -hankkeen asukaskyselyssä asukkailta kysyttiin heidän ulkoiluun rajoittavia tekijöitä (Kuvio 2). Vastaajat saivat valita vaihtoehdoista 0–3 heidän mielestään merkittävintä tekijää. Osa vastaajista kokee, ettei ulkoilua rajoittavia tekijöitä ole (38,3 prosenttia). Noin 24 prosenttia vastaajista nimeää ulkoilua rajoittavaksi tekijäksi henkilökohtaisen syyn. Henkilökohtaisilla syillä tarkoitetaan esimerkiksi työstä johtuvaa ajanpuutetta, laiskuutta, sairautta tai esimerkiksi väsymystä.

Olosuhteisiin liittyvistä syistä eniten vastaajien ulkoilua rajoittavat ulkoilupaikkojen puute (noin 12 %) ja ulkoilupaikkojen huono kunto (noin 13 %). Myös tiedon puute ulkoilupaikoista rajoittaa ulkoilua noin 8,4 prosentilla vastaajista.

Kuvio 2. Ulkoilua rajoittavat tekijöiden prosentuaalinen jakauma (N=107).

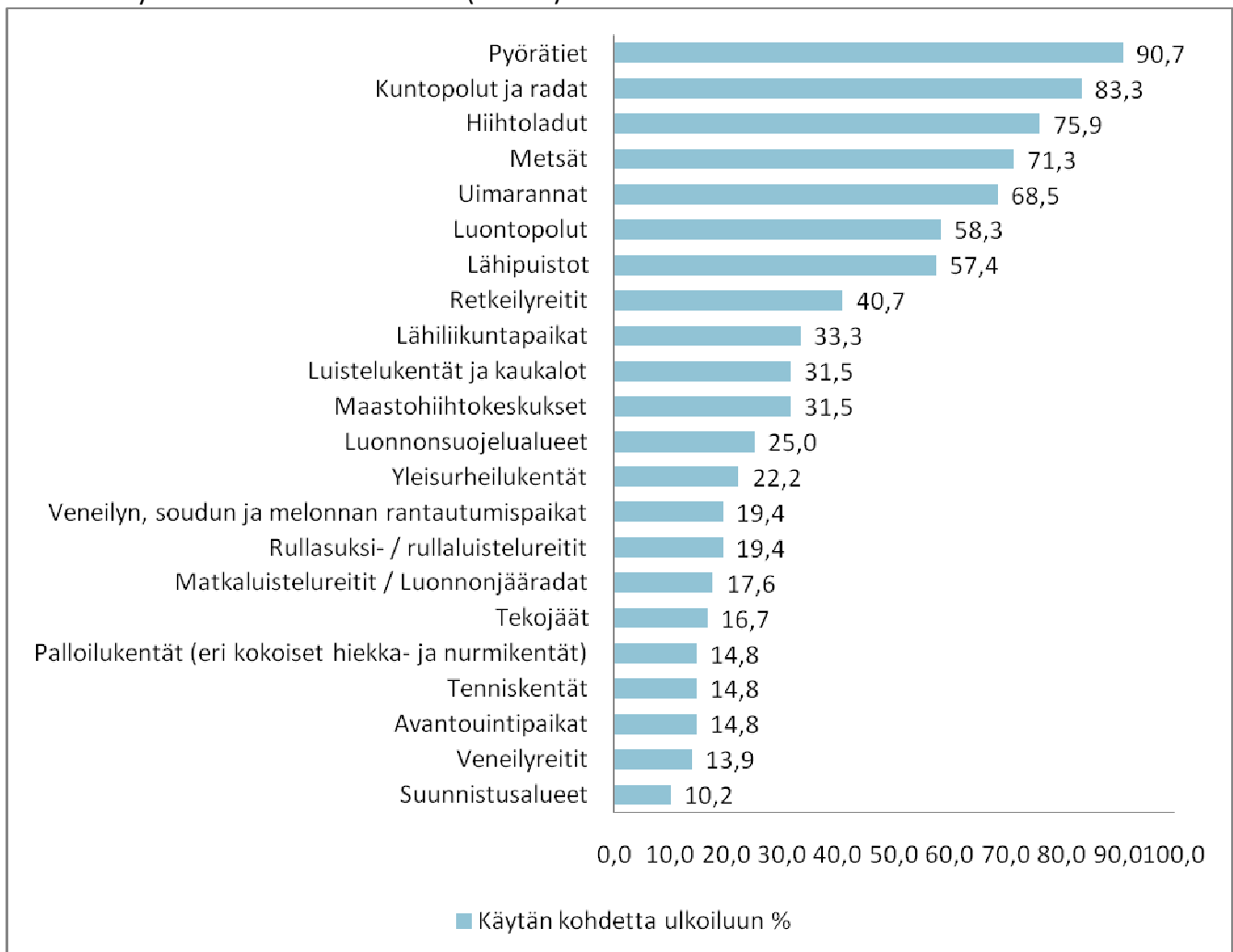
3 ULKOILUPAIKAT

Kyselyssä asukkailta kysyttiin heidän ulkoilupaikkojen käyttöään, ulkoilupaikan valinnan perusteena olevia tekijöitä ja ulkoilupaikan saavutettavuuteen ja sijaintiin liittyviä tekijöitä.

3.1 Ulkoilupaikkojen käyttö

Asukaskyselyssä vastaajat saivat arvioida yleisellä tasolla ulkoiluun erilaisilla ulkoilupaikoilla. Kysymys kuului, käytätkö kohdetta ulkoiluun? 90,7 prosenttia vastaajista käyttää pyöräteitä tai kevyen liikenteen väyliä ulkoiluun. Hiihtoladut (noin 75,9 % vastaajista), metsät (71,3 % vastaajista) sekä kuntopolut ja radat (83,3 % vastaajista) ovat myös suosittuja ulkoilupaikkoja. Muita suosittuja ulkoiluun käytettyjä kohteita ovat luontopolut (28,3 % vastaajista), uimarannat (noin 68,5 %) ja lähipuistot (noin 57,4 %). Myös muita kohteita käytetään, mutta niiden käyttö ei noussut yli kymmenen prosenttiyksikön. (Kuvio 3.) Kokonaisuudessaan eniten ulkoiluun käytetyistä kohteista hyvin pieni osa on pitkälle rakennettuja.

Kuvio 3. Käytätkö kohdetta ulkoiluun? (N=108)

Asukkailta kysyttiin myös heidän eniten lumisella ja eniten sulan maan kaudella käyttämänsä ulkoilupaikkaa. Samalla asukkaat saivat esittää kehittämisehdotuksia kyseistä ulkoilupaikkaa koskien. Yhteensä 98 vastaajaa nimesi eniten käyttämänsä ulkoilupaikan lumisella kaudella ja 101 vastaajaa sulan maan kaudella. Yhteensä kyselyssä oli 108 vastaajaa.

Lumiseen aikaan vastaajat nimeävät tiettyjä suosittuja kohteita, mutta muuten ulkoilupaikkojen käyttö hajaantuu. Paljon mainintoja keräävät Ilveslatu ja -reitti, keskustan ja kirkonkylän pururadat, raviradan hiihtolatu ja urheiluopiston ulkoilureitit. Kokonaisuudessaan paljon mainintoja saavat hiihtoladut. Myös kevyen liikenteen väylät ovat suosittuja, vaikka onkin kyse talvesta. Lenkkeilykausi jatkuu talvella kevyen liikenteen väylillä.

Sulan maan kaudella suosituimmaksi yksittäiseksi kohteeksi kaiken kaikkiaan nousevat talvea enemmän erilaiset kotoa lähellä olevat kevyen liikenteen väylät, reitit, pururadat sekä luontopolut erona lumisen kauden eniten käytettyyn, esimerkiksi kauempana sijaitsevaan hiihtolatuun. Ehdoton ykkönen on pyörätie/kevyen liikenteen väylä. Myös keskustan ja kirkonkylän pururadat, Tähtihovin lenkki ja urheiluopiston reitit ovat suosittuja.

3.2 Ulkoilupaikan valinta

Asukaskyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan ulkoilupaikan valintaan vaikuttavien tekijöiden tärkeyttä asteikolla 1–4 (Taulukko 3). Tärkeimmiksi tekijöiksi ulkoilupaikan valinnassa nousivat ulkoilua rajoittavien tekijöiden suuntaisesti ulkoilupaikan hyvä kunto (Ka 1,5), ulkoilupaikan turvallisuus (Ka 1,6) sekä hyvä valaistus (Ka 1,7). Vähiten tärkeää vastaajille oli palvelujen sijainti lähellä ulkoilupaikkaa (Ka 3,9).

Taulukko 3. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat sinulle ulkoilupaikan valinnassa?

	1 Erittäin tärkeä	2 Melko tärkeä	3 Ei kovin tärkeä	4 Ei lainkaan tärkeä	Yhteensä	Ka.
Hyvä ulkoilupaikan kunto	66	35	3	1	105	1,5
Ulkoilupaikan turvallisuus	61	38	6	1	106	1,6
Hyvä valaistus	57	37	7	4	105	1,7
Helppo saavutettavuus ilman autoa	44	40	17	3	104	2
Maaston vaihtelevuus	32	57	15	1	105	2
Saan tietoa ulkoilupaikan kunnosta ja sijainnista verkkosivujen kautta	36	47	17	3	103	2,1
Hyvät opastustaulut ja viitoitukset	37	44	19	5	105	2,2
Monipuolinen viherympäristö	21	56	22	4	103	2,3
Saan tietoa ulkoilupaikasta karttojen avulla	27	46	25	7	105	2,4
Soveltuvuus perheliikuntaan	31	35	23	15	104	2,6
Ulkoilupaikan esteettömyys	25	40	30	10	105	2,6
Mahdollisuus monien ulkoilulajien harrastamiseen	20	33	43	7	103	2,8
Hyvät pysäköintimahdollisuudet	12	35	38	18	103	3,2
Palvelut lähellä ulkoilupaikkaa	3	19	51	31	104	3,9

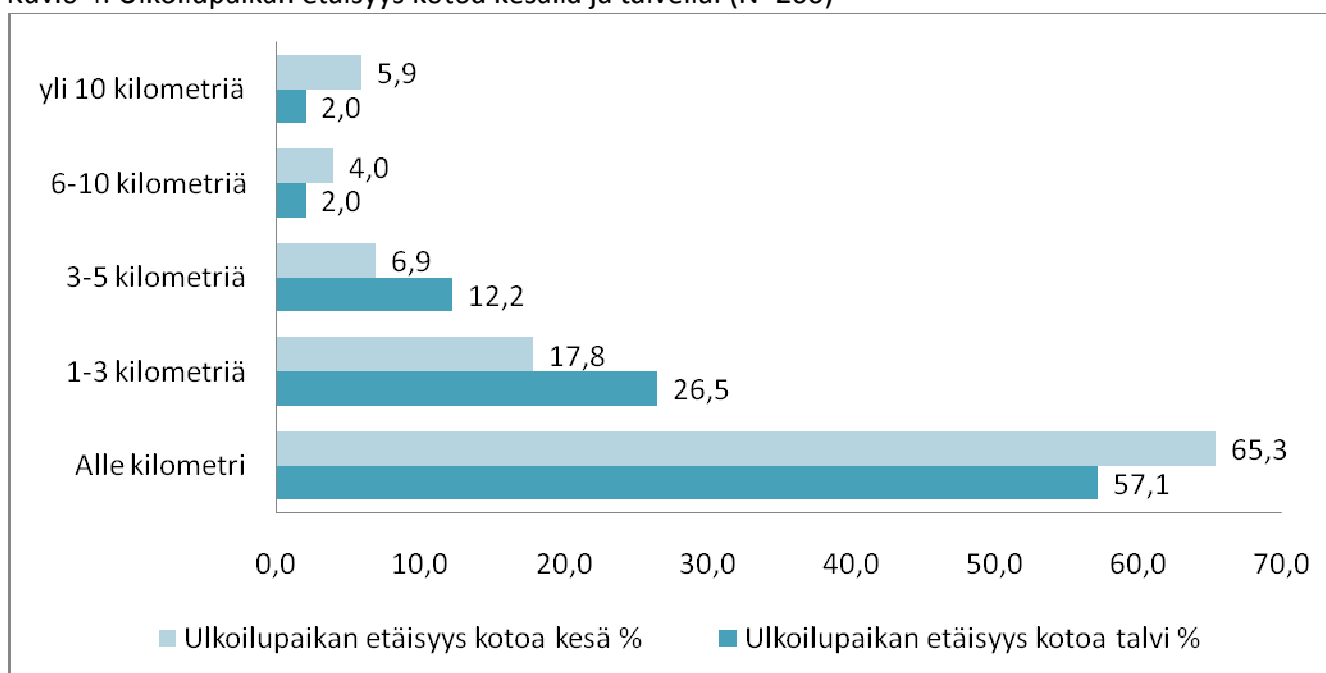
3.3 Ulkoilupaikkojen sijainti

Asukkaat arvioivat myös eniten käytettyjen ulkoilupaikkojensa etäisyyttä kotoa (Kuvio 4). Lisäksi heiltä kysyttiin kulkuvälinettä ulkoilupaikalle. Eniten käytetty ulkoilupaikka sijaitsee keskimäärin kauempana kotoa talvella kuin kesällä: 0–200 metriä kotoa sijaitsevien ulkoilupaikkojen käyttö lisääntyy kesällä.

Kesällä noin 25,7 prosenttia vastaajista sanoo ulkoilupaikan sijaitsevan 0-200 metrin päässä kotoa ja talvella noin 19,4 prosenttia. Lähiulkoilu ja -virkistysmahdollisuuksien, kuten lähimetsien ja kevyen liikenteen väylien käyttö siis lisääntyy kesällä. Kokonaisuudessaan isoa eroa ei kuitenkaan käytössä ole. Kesällä alle kilometrin päässä kotoa sijaitsevia paikkoja käyttää noin 65,4 prosenttia ja talvella 57 prosenttia vastaajista. 1–5 kilometrin päässä kotoa sijaitsevaa paikkaa käyttää kesällä noin 24,7 prosenttia vastaajista siinä missä 38,7 talvella prosenttia vastaajista.

Ulkoilupaikalle kuljettiin useammin yksityisellä moottoriajoneuvolla talvella (35,4 prosenttia) kuin kesällä (19,4 prosenttia). Talvikaudella ulkoilupaikalle kuljettiin myös kävellen tai juosten (62,6 prosenttia). Kesällä eniten ulkoilupaikalle liikutaan kävellen tai juosten (noin 56,5 prosenttia) tai pyörällä (15,7 prosenttia) edellä mainitun moottoriajoneuvon lisäksi. Talvella pyörällä kulkee eniten käytetylle ulkoilupaikalle vain muutama. Yksikään ei sano kulkevansa Heinolassa kesällä tai talvella ulkoilupaikalle julkisella kulkuvälineellä. Kesällä prosentti prosenttia sanoo kulkevansa eniten käytetylle ulkoilupaikalle myös rullaluistimilla tai -laudalla.

Kuvio 4. Ulkoilupaikan etäisyys kotoa kesällä ja talvella. (N=200)

Asukkailta kysyttiin myös avoimena kysymyksenä mitä ulkoilupaikkoja he toivoisivat lähemmäksi kotiaan. Vastaajat saivat merkata 0-3 ulkoilupaikkaa tärkeysjärjestyksessä. Noin 48 prosenttia ja esitti yhden toivomuksen ulkoilupaikasta lähempänä kotiaan. Eniten toivottiin hiihtolatuja ja muuten lähinnä yksittäisiä kohteita.

4 HEINOLAN ULKOILUPALVELUT

Ulkoilupalvelut ovat valikoima ennen kohteeseen lähtöä tarvittavia sähköisiä ja paperisia karttamateriaaleja, informaatiota kohteen sijainnista, laadusta, vaikeusasteesta ja muista palveluista. Samalla ulkoilupalveluja ovat itse kohteessa olevat palvelut, kuten viitoitukset, tauko- ja nuotiopaikat ja muut ohjelma- ja vuokrauspalvelut. Kyselyssä pyydettiin vastaajia arvioimaan eri ulkoilupalvelujen nykytilaa asteikoilla 1-5 (Taulukko 4). Analysointivaiheessa keskimäinen vastaus (3 Ei hyvä eikä huono) poistettiin vastauksista ja keskiarvot laskettiin uudelleen. Niinpä ulkoilupalvelujen keskiarvosanat sijoittuvat asteikoille 1-4.

Parhaan arvosanan saivat opastustaulut ja viitat (Ka 2,21) ja kunnan ulkoilukarttamateriaalit (Ka 2,42). Ruoanlaitto-, tauko- ja yöpymispaikat saivat arvosanan 2,5. Eniten kehittämistarvetta vaikuttaisi olevan Heinolassa ulkoilupaikoista tiedottamisessa (Ka 2,57) että yrittäjien tuottamissa palveluissa. Kokonaisuudessaan suhteutettuna ulkoilupaikkojen arvosanoihin, on ulkoiluolosuhteisiin liittyvissä palveluissa enemmän kehittämistä.

Asukkaat saivat esittää myös kehittämissuhteita kunnan ulkoilupalveluja koskien. Vastaajat jättivät yhteensä 25 kehittämissuhteita eli noin 23 prosenttia vastaajista jätti kehittämissuhteen Heinolan ulkoilupalveluja koskien. Kaikki kehittämissuhteet eivät koskeneet ainoastaan palveluja vaan toiveita esitetään myös konkreettisiin ulkoilupaikkoihin liittyen. Palveluita koskien kehittämissuhteissa korostuu ulkoilupaikoista ja -palveluista tiedottaminen sekä viitoituksiin panostaminen.

Heinolassa tietoa kohteista tuotetaan kunnan kotisivujen ja kunnan ulkoilukartan avulla. Liikuntatoimen kotisivuilta löytyy listaus kunnan liikuntapaikkojen valikoimasta. Tiedot ovat asukkaan näkökulmasta monen pitkän polun päässä lähdetessä kunnan kotisivuilta. Asukaskyselyn mukaan informaatiota kaikkien liikuntapaikkojen valikoimasta voidaan vielä kehittää. Karttamateriaaleja löytyy sähköisenä mutta esitteet kohteista vaativat päivittämistä. Netti - Latujen ajosta asukkaat saavat talvella lähes reaaliaikaista tietoa latujen kunnosta. Viitoituksia on kehitetty tasaisesti ja parhaillaan menossa onkin priorisointikartoitus viittojen tarpeen selvittämiseksi.

Taulukko 4. Ulkoiluolosuhteisiin liittyvien palvelujen arvosanat.

	1 Erittäin hyvä	2 Hyvä	3 Huono	4 Erittäin huono	Yhteensä	ka.
Opastustaulut ja viitat	5	52	8	1	66	2,2
Kunnan sähköiset ja paperiset ulkoilukarttamateriaalit	5	44	13	2	64	2,4
Ruoanlaitto-, tauko- ja yöpymispaikat	2	47	11	4	64	2,5
Esitteet ja tiedotteet internetin, lehtien, radion ja television kautta	3	38	15	2	58	2,6
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmalvelut)	3	21	22	5	51	3,1
Välineiden vuokraus- ja huoltopalvelut	2	18	29	4	53	3,3

5 ULKOILUPAIKKOJEN ARVOSANA JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

5.1 Ulkoilupaikkojen arvosana

Asukaskyselyssä asukkaat saivat antaa arvosanan Heinolan ulkoiluolosuhteille. Vastaajat arvioivat kysymyksessä tyytyväisyyttään kutakin ulkoiluolosuhteiden kokonaisuutta kohtaan asteikolla 1 erittäin tyytyväinen, 2 tyytyväinen, 3 tyytymätön, 4 erittäin tyytymätön (Taulukko 5). Analysointivaiheessa vastauksista poistettiin Ei tyytyväinen eikä tyytymätön -vastausvaihtoehto.

Parhaimman arvosanan saivat puistot (Ka 1,9) ja retkeilyreitit (Ka 1,9). Myös kuntoreitteihin, uimarantoihin ja luontopolkuihin ollaan tyytyväisiä (Ka 2). Huonoimman arvosanan saivat pyörätiet/kevyen liikenteen väylät (Ka 2,5). Kokonaisuudessaan kuitenkin asukaskyselyn vastaajat ovat melko tyytyväisiä Heinolan ulkoilupaikkoihin.

Taulukko 5. Heinolan ulkoilupaikkojen arvosana kokonaisuudessaan.

	1 erittäin tyytyväinen	2 tyytyväinen	3 tyytymätön	4 erittäin tyytymätön	Yhteensä	ka.
Puistot	14	74	0	1	89	1,9
Retkeilyreitit	12	50	3	0	65	1,9
Kuntoreitit	16	66	6	0	88	2
Uimarannat	17	59	7	0	83	2
Luontopolut	14	56	5	1	76	2
Hiihtoladut	11	61	5	3	80	2,1
Lähiliikuntapaikat	8	55	10	0	73	2,2
Ulkokentät	5	51	7	1	64	2,2
Pyörätiet/kevyen liikenteen väylät	4	62	19	4	89	2,5

5.2 Kohdekohtaiset kehittämistarpeet ja -ehdotukset

Heinolan ulkoilupaikkojen kokonaisarvosanan rinnalla asukaskyselyssä kysyttiin kehittämissuhteita Heinolan ulkoilupaikkoja koskien sekä yleisellä tasolla että tarkemmin asukkaan eniten kesällä ja talvella käyttämän ulkoilupaikan yhteydessä. Seuraavassa on nostettu esiin ne kohteet, jotka asukaskyselyssä näyttäytyvät kehittämistä vaativina. Selvää on, että ulkoilupaikkojen kehittämissuhteiden määrä on suhteessa niiden käyttöön: pyöräteitä käytetään paljon ja tämän vuoksi niitä halutaan myös kehittää. Siksi tarkasteluun on nostettu myös keskiarvoltaan isoja mutta pienemmän ryhmän mielestä kehittämistä vaativia ulkoilupaikkoja. Kohteita on tarkasteltu kohteiden saamien kehittämistarpe -kirjausten sekä kohteen saaman keskiarvon (1 nykytila hyvä, 2 jonkin verran kehittämistarvetta, 3 paljon kehittämistarvetta) näkökulmasta. Lisäksi asukkaat saivat jättää kirjallisia kehittämissuhteita eri ulkoilualueita koskien. Vastaajista kehittämissuhteita kirjasi 41 reittejä, polkuja, ratoja ja hiihtolatuja, 30 ulkoilu- ja virkistyspaikkoja ja 20 ulkokenttiä ja lähiliikuntapaikkoja koskien.

Enimmillään yksittäinen kohde sai (1 nykytila hyvä/2 jonkin verran kehittämistarvetta/3 paljon kehittämistarvetta) kirjauksia 94 prosentilta kaikista vastaajista ja vähimmillään noin 17 prosentilta. (Taulukko 6.) Tietyt kohteet nousevat kehittämistarpeeltaan esiin ja toisiin ollaan tyytyväisiä tai vaihtoehtoisesti käytön näkökulmasta niiden kehittämistarve koskee pienempää ryhmää ihmisiä.

Kokonaisuudessaan ulkoilupaikkojen kokonais-arvosanojen mukaisesti ulkoilupaikkoihin ollaan kohtuullisen tyytyväisiä. (Taulukko 5.)

Taulukko 6. Ulkoilupaikkojen kehittämistarve vastausten määrän mukaan.

	1 Nykytila hyvä	2 Jonkin verran kehittämistarvetta	3 Paljon kehittämistarvetta	Yhteensä	ka.
Golfkentät	23	0	0	23	1
Luonnonsuojelualueet	27	5	1	33	1,21
Metsät	51	14	1	66	1,24
Frisbeegolfradat	20	6	1	27	1,3
Yleisurheilukentät	27	9	2	38	1,34
Suunnistusalueet	17	6	2	25	1,4
Leiri- ja retkeilykeskukset	14	4	2	20	1,4
Veneilyn, soudun ja melonnan rantautumispaikat	17	9	1	27	1,41
Beachvolleykentät	10	8	0	18	1,44
Veneilyreitit	18	9	3	30	1,5
Koripallokentät	10	7	1	18	1,5
Lentopallokentät	11	5	2	18	1,5
Avantouintipaikat	19	9	4	32	1,53
Kuntopolut ja radat	48	40	6	94	1,55
Luontopolut	43	27	8	78	1,55
Lähipuistot	34	19	7	60	1,55
Lähiliikuntapaikat	22	15	6	43	1,63
Retkeilyreitit	29	22	8	59	1,64
Hiihtoladut	37	53	6	96	1,68
Uimarannat	29	43	5	77	1,69
Maastohiihtokeskukset	20	17	7	44	1,7
Pesäpallokentät	9	9	3	21	1,71
Maastopyöräilyreitit	11	17	3	31	1,74
Melontareitit	12	10	5	27	1,74
Palloilukentät	12	10	5	27	1,74
Tenniskentät	12	16	4	32	1,75
Ratsastusreitit	8	5	4	17	1,76
Laskettelurinteet ja rinnehihtokeskukset	9	6	5	20	1,8
Luistelukentät ja kaukalot	14	25	7	46	1,85
Ulkokiipeilypaikat	7	4	5	16	1,88
Tekojäät	9	12	6	27	1,89
BMX- ,rullalautailu- ja rullaluistelupuistot	7	5	6	18	1,94
Pyörätiet	23	55	24	102	2,01
Rullasuksi- / rullaluistelureitit	4	19	16	39	2,31
Pyörätuolireitit	1	10	9	20	2,4
Matkaluistelureitit / Luonnonjääradat	3	17	28	48	2,52

5.2.1 Pyörätiet ja kevyen liikenteen väylät

Pyöräteiden ja kevyen liikenteen väylien aktiivinen käyttö heijastuu myös asukaskyselyn ulkoilupaikkojen kuntoon liittyviin tuloksiin. Vastaajista 23 prosenttia sanoo Heinolan pyöräteiden nykytilan olevan hyvä, 51 prosenttia näkee niillä jonkin verran kehittämistarvetta ja 24 prosenttia on sitä mieltä että pyöräteillä on paljon kehittämistarvetta. Pyöräteiden kehittämiselle siis on tarvetta, varsinkin kun muistetaan niiden saama huonoin kokonaisarvosana suhteessa muihin Heinolan ulkoilupaikkoihin. Muistattaessa että noin 92 prosenttia vastaajista sanoi käyttävänsä pyöräteitä ulkoiluun, voidaan todeta panostuksen niihin myös kannattavan.

Varsinaisia kehittämissuunnitelmia tarkasteltaessa kohdistuvat ne eniten kevyen liikenteen väylien verkoston kehittämiseen ja olemassa olevien väylien kunnon parantamiseen. Asukkaat toivovat pidempiä pyöräiteitä, jotka yhdistyvät keskustan kevyen liikenteen väyliin. Uusia väyliä toivotaan Vierumäen kylän ja Takkulan golfkentän välille, Urheiluopistolta Vuolenkoskelle, Veljeskylästä Kirkonkylälle ja varsinkin Lakeansuontien varteen. Uutta pinnoitetta toivotaan muun muassa Veljeskylän kohdalle ja Heinolan keskustan ja kirkonkylän välille.

Myös kevyen liikenteen välillä harrastettavat rullasuksi- ja rullaluistelureitit saivat mainintoja: 37 prosenttia kaikista vastaajista sanoi niillä olevan jonkin verran tai paljon kehittämistarvetta. Kehittämissuunnitelmassa sama asia nousee pinnoitteiden yhteydessä esiin. Tarvetta vaikuttaisi olevan ennen kaikkea rullaluisteluun ja rullasuksiihtoon kunnon puolesta soveltuvalla reiteillä, joka on pinnaltaan hyvässä kunnossa.

5.2.2 Ulkoilureitit: kuntopolut ja -radat, luontopolut ja retkeilyreitit

Kokonaisuudessaan Heinolan erilaiset reitit lukuun ottamatta pyörätietä vaativat asukkaiden mielestä vain jonkin verran kehittämistä. Kuntopoluille ja -radoille kirjasi kehittämistarvetta yhteensä 42 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 1,6 (jonkin verran kehittämistarvetta). Luontopoluille kehittämistarve -merkintöjä tuli 32 prosentilta vastaajista keskiarvon ollessa 1,5 (jonkin verran kehittämistarvetta). Retkeilyreiteille kehittämistarvetta merkitsi 28 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 1,6. Retkeilyreitillä tarkoitetaan viitoitettuja, pidempiaikaiseen retkeilyyn tarkoitettuja reittejä. Reitin tulisi olla vähintään yhden päivämatkan eli 10 km pituinen.

5.2.3 Muut kesäkauden kehitettävät reitit

Heinolassa esteetöntä luontoliikuntaa voi harrastaa Tähtiniemessä, jossa on esteetön reitti laavulle. Asukaskyselyn vastaajista 19 (18 %) sanoi pyörätuolireiteillä olevan kehittämistarvetta. Tämä ei ole iso osuus vastaajista, mutta vastausten keskiarvo nousi korkealle (Ka 2,4). Tähtiniemessä ei ole pääsyä järvelle eikä kalastamaan: kehittämistarvetta on siis jonkin verran. Toinen pyörätuolilla, rollaattorilla ja lastenvaunuilla kulkemiseen soveltuva kohde on Heinolan kansallinen kaupunkipuisto, joita on Suomessa vain viidellä paikkakunnalla. Puisto kiertää Heinolan rantareittejä.

5.2.4 Hiihtoladut

Hiihtoladuille kirjasi kehittämistarvetta 54 prosenttia vastaajista kehittämistarpeen keskiarvon ollessa 1,7 (jonkin verran kehittämistarvetta). Hiihtoladujen kehittämistarve-ehdotuksissa korostuvat ladujen kunnossapitoon liittyvät toiveet: ladujen kunnossapitoa toivotaan useammin. Heinolan alueen

hiihtolatuksen määrä on hyvä ja latuverkostoa on kehitetty. Reittien pohjustuksessa ja kunnossa on kuitenkin parantamistarpeita.

5.2.5 Matkaluistelureitit

Asukaskyselyssä vastaajista 32 prosenttia oli sitä mieltä, että matkaluistelureitillä on kehittämistarvetta. Kehittämistarpeen keski-arvo nousi 2,5 (paljon kehittämistarvetta). Tarkasteltaessa kehittämisehdotuksia kehittäminen liittyy nimenomaan toiveeseen reitin vuosittaisesta olemassaolosta. Talvella 2009-2010 kohdetta kokeiltiin Heinolassa ja talvi 2009-2010 oli lähes kaikissa kunnissa niin luminen, että vesi nousi jää ja lumen väliin tehden kohteen turvattomaksi.

5.2.6 Luistelukentät ja kaukalot

Asukaskyselyssä vastaajista 33 prosenttia näki Heinolan luistelukenttien ja -kaukaloiden vaativan kehittämistä. Kohteen keskiarvo myös nousi korkealle (Ka 1,85). Myös asukaskyselyn avoimissa vastauksissa toivotaan luistelukenttien kehittämistä. Luistelukenttien ylläpitoa on vähennetty Heinolassa, koska ylläpidon resurssit ovat pienentyneet.

5.2.7 Uimarannat ja avantouintipaikat

Uimarannoille merkitsi kehittämistarvetta yhteensä 48 eli 44 prosenttia vastaajista. Yleinen siisteys sai eniten kehittämisehdotuksia uimarantojen ja -paikkojen suhteen. Uimarantoja, jotka ovat terveydensuojelulain mukaisia valvontakohteita, on Heinolassa 13 kappaletta.

5.3 Puuttuvat ulkoilupaikat

Asukkailta tiedusteltiin myös, puuttuuko Heinolasta jokin tärkeä ulkoilupaikka, joka vaikeuttaa ulkoilun harrastamista. Vastaajat saivat merkitä 0-3 ulkoilupaikkaa tärkeysjärjestyksessä. Yhteensä 27 eli vain 25 prosenttia vastaajista vastasi kysymykseen. Vastaajat siis kokevat Heinolassa olevan tarpeellinen määrä ja valikoima ulkoilukohteita. Kokonaisuudessaan näistä vastauksista ei myöskään nouse montaa täysin uutta ulkoilupaikkaa vaan vastaukset keskittyvät nykyisten ulkoilupaikkojen kehittämiseen. Eniten toivotaan matkaluistelurataa ja laskettelurinnettä.

6 HEINOLAN ULKOILUN KEHITTÄMISTARPEET ASUKASKYSELYN PERUSTEELLA

Hyvän ulkoilu- ja liikuntakunnan tulee tarjota helposti saavutettavia lähivirkistys- ja leikkimahdollisuuksia lapsiperheille, monipuolisia ja vaihtelevia ulkoilupaikkoja nuorille ja aikuisille sekä matalan kynnyksen esteettömiä ulkoilupaikkoja ikääntyville. Heinolan kaupunki tarjoaa monipuolisia ulkoilumahdollisuuksia kaikenikäisille kuntalaisille. Heinolan lähiliikuntapaikat, kaupunkipuisto, Vierumäen urheiluopisto, Saksalan maisemat ja kunnan alueelle tasaisesti levittyvät kuntopolut-, radat ja hiihtoladut tarjoavat erilaisia harrastuksia niin talvisin hiihtäjille kuin kesäisin lenkkeilijöille, veneilijöille ja esimerkiksi uimareille.

Heinolan ulkoilumahdollisuuksien kehitys on ollut positiivista viimeisen kymmenen vuoden aikana. Heinolan kaupunginhallitus nimesi Heinolan kaupungin terveystuotantakaupungiksi päätöksellään 27.2.2006 § 155 ja Heinolaan on luotu oma terveystuotantakaupungin malli. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kunnan rantoja on hyödynnetty yhä paremmin ulkoilijan näkökulmasta sekä asuntomessujen ”kotiovelta ulkoilemaan” periaatteen, kansallisen kaupunkipuiston että muun kehittämisen muodossa. Uudet lähiliikuntapaikat ovat myös kehittäneet kaupungin ulkoilupaikkojen valikoimaa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana on kehitetty myös ulkoilureittejä: Juustopolku, Kujjärven-Sonnasen retkeilyalue ja Saksalan seikkailukeskuksen alueen reitit kartoitettiin reppu-Heinola hankkeen yhteydessä 2000 -luvun alussa. Sulka II -hankkeen asukaskyselyn tulosten perusteella Heinolassa ulkoilupaikkoja onkin nykyisellään saatavilla monipuolisesti ja riittävästi. Kehittämisessä tulisikin keskittyä pääasiassa olemassa oleviin kohteisiin. Suurimmat haasteet ulkoiluolosuhteissa liittyvät laajempiin ulkoilumahdollisuuksien kokonaisuuksiin sekä olemassa olevien mahdollisuuksien kunnossapitoon. Myös ulkoiluolosuhteista tiedottaminen vaatii terävöittämistä.

Pyörätie- ja kevyen liikenteen väylien verkoston kehittämiseen tulee Heinolassa kiinnittää tulevaisuudessa huomiota. Pienessä kunnassa jo kohtuullinen määrä hyväkuntoisia kevyen liikenteen väyliä oikeilla reiteillä voi toimia merkittävänä ulkoilupaikkana. Varsinkin olemassa olevien väylien kuntoon toivotaan Heinolassa kiinnitettävän huomioita. Myös muutamalle uudelle reitille on tarvetta, jotta Heinolan kevyen liikenteen ja pyöräteiden verkosto on yhtenäinen. Erilaisten ulkoilureittien, luontopolkujen ja retkeilyreittien osalta vaikuttaisi, että kehittämisessä tulee keskittyä varsinkin tiedottamiseen sekä kunnan kotisivuilla että ulkoilukartan muodossa. Kokonaisuudessaan tarkasteltaessa Heinolan ulkoilureittien ja kuntoratojen valikoimaa, on se monipuolinen ja viitoituksia yhtenäistämällä ja varsinkin luontopolkujen valikoiman tiedottamista parantamalla sen käyttöastetta voidaan vielä parantaa. Yksittäisistä kohteista esiin nousevat myös esteetön ulkoilureitti ja matkaluistelureitti sekä luistelukentät. Heinolasta löytyy jo nykyisellään esteettömään luontoliikuntaan soveltuvia kohteita. Vaikuttaisikin, että tarvetta on niiden tuotteistamiselle tästä näkökulmasta. Myös matkaluistelureitti on edelleen haluttu ulkoilupaikka ja sen toivotaan toteutuvan Heinolassa ensi talvena talven 2008-2009 tapaan. Luistelukenttien osalta kunta on joutunut resurssisyistä vähentämään kenttien ylläpitoa.

Asukaskyselyn lopuksi asukkaat saivat nimetä ulkoilupaikkaan tai -palveluun liittyviä asioita, joissa Heinola on vastaajan mielestä onnistunut. Vastaajien mielestä kunta on onnistunut hyvin monessa asiassa. Kunnassa on monipuolinen valikoima ulkoilupaikkoja ja Heinolan alueen ulkoilureittiverkosto on kattava. Myös latujen kunnossapito kerää kiitosta. Kehittämistä jatketaan Heinolassa edelleen. Tämän asukaskyselyn tulokset tulevat osaksi laajempaa selvitystä Heinolan ulkoiluolosuhteiden nykytilasta, viimeisen 10 vuoden aikana tapahtuneista muutoksista ja tulevaisuuden ennusteista. Selvitys julkaistaan alkusyksystä 2010.